teren," zoo zegt de geachte schrijver, en het wil mij voorkomen, dat hij met dit zijn boek dezen zijn wensch bij vele zijner lezers zal zien bereikt.

De inhoud van dit boek bestaat uit twee deelen.

Het eerste deel geeft *acht* opstellen en wel: *Humor; de strijd om het Wilhelmus; van eene opgeraapte Calumnie ende verdichte Logen; Nicolaas Beets; Historie en Fictie; een valsche Munter?; van 't Straatgezang; van Jeugd en Jongelingschap.*

Het tweede geeft drie opstellen en wel: *Jacob Cats; Constantijn Huijgens; Willem Bilderdijk.*

Voorts is het werk versierd met de drie portretten van deze vaderlandsche schrijvers en eindelijk in een „Aanhangsel" nog verrijkt met twee brieven van CATS, „voor enkele jaren te Middelharnis uit familie-papieren te voorschijn gekomen;" „te goed om in vergetelheid te blijven sluimeren," zooals de heer POSTMUS het in ietwat zonderlinge beeldspraak op p. 483 zegt.

De lezer heeft reeds bespeurd, dat de eerste helft van het boek een zeer bontgekleurd geheel van heterogene onderwerpen vormt. Toch zit er meer eenheid in, dan men oppervlakkig zou vermoeden. Zondert men het eerste opstel uit, dan beweegt de geachte schrijver zich hier op de gebieden der historie en der letteren, en ligt de hoogere eenheid in het gereformeerde beginsel, dat hem hier richtsnoer van beoordeeling is.

Met dit al zou ik het opstel over *Humor*, waarin gewezen wordt op *„een tekort in Humor* in onze nieuwere en nieuwste litteratuur;" waarin de schrijver toont op de hoogte te zijn van de rijke litteratuur over dit onderwerp; en hij waarin zoo vele geestige en rake dingen zegt, niet gaarne missen.

In dat over: *den strijd om het Wilhelmus* is POSTMUS, die reeds in 1900, bij J. H. KOK te Kampen, zijn HET WILHELMUS in het licht gaf, in zijn kracht. Men weet, hoe juist naar aanleiding van deze studie een breede litteratuur over dit onderwerp verscheen. Weinig, in *„den strijd om het W."* is dan ook de geleerde die detailstudie gemaakt heeft, en dus zijn onderwerp volkomen beheerscht, aan het woord. Wie over de betrouwbaarheid der Valerius wijs; het auteurschap der woorden; de beteekenis van het W. als volkslied inlichtingen verlangt, kan hier terecht.

Het derde stuk gaat over: (de) *opgeraapte Calumnie ende verdichte logen* waaraan de brouwer HULFT zich tegenover Ds. TRIGLAND had schuldig gemaakt en waarvan VONDEL zoo gretig gebruik had gemaakt toen hij kwaadaardig op den Amsterdamschen predikant dichtte:

Omdat de Rynsche muskadel
Met al het snyver nat
Van 't Heydelbergsche vat
Trekt in zijn neus...

De verschijning van BEETS' Laatste Bundel, „Nog eens Winterloof" en „Dennennaalden„ en die van de, ook door POSTMUS als belangrijk en voortreffelijk geprezen, biographie van P. D. CHANTEPIE DE LA SAUSSAYE van *Nicolaas Beets*, gaven onzen auteur zijn vierde, hoogst lezenswaardig opstel in de pen. Lezenswaardig ook voor de kennis van de verhouding van BEETS tot DA COSTA en GROEN.

Ook hier trof mij o. m. naar aanleiding van het: „Bij Groen's open groeve geen lied", op p. 79, de niet ongeestige en zeer rake opmerking van POSTMUS op de volgende bladzijde: „Ons deert ook dit doen door laten niets. De „Muze van Beets" wilde wellicht bescheidenlijk de Muze der Historie te gelegener tijd het woord geven, of laten...?

Historie en Fictie is een verhandeling over, wat men onder dezen titel niet zoo dadelijk vermoedt, den bekenden roman van *Ludewijk Mulder: Jan Haessen* waarvan, na bijna veertig jaren, nog in 1904 een zevende druk verscheen, en over den historischen roman in het algemeen. Het gaat er over „wanneer de phantasie zich in dienst stelt der historie. Als *historie* en *fictie* in bond trachten te treden; wanneer wat men noemt „de historische roman" ontstaat" (p. 83).

Dit is een vertoog waarvan ik de lezing en bestudeering inzonderheid aan schrijvers en schrijfsters van historische romans en novellen onder ons bijzonder kan aanbevelen.

Nog minder dan bij dit opstel verraadt de titel van het volgende: *Een valsche munter?* zijn inhoud. Die inhoud is een, mijns inziens, welgelukt betoog tegenover Dr. C. B. HYLKEMA, dat JAN LUYKEN, in zijn tweede periode, op geestelijk gebied een valsche munter zou zijn geweest. Dat hij, onder den schijn van christelijke mystiek, in zijn hart een Spinozist geweest is.

Met *'t Straatgezang* breekt Postmus een lans voor een goed volkslied. „Een waarachtig religieus volk zal een óok op straat zingend en goed zingend volk zijn." p. 118.

Met *Over Jeugd en Jongelingschap*, zijn wij weer op geheel ander terrein. Onder dezen titel brengt de auteur zes opstellen onder dak van niet geringe paedagogische waarde. Wat hij daarin zegt over kinderlectuur, over het „neutrale" onderwijs in de vaderlandsche geschiedenis, in de litteratuurgeschiedenis en over nog veel meer, zij aanbevolen aan mannen van het vak; ook aan onze christelijke onderwijzers.

Het tweede deel der *Calvinistische vertoogen* geeft, zooals ik reeds opmerkte, monographieen over Cats, Huygens en Bilderdijk. Ook hierin toont de litterator POSTMUS zich volkomen op de hoogte van de onderwerpen, die hij behandelt.

Het opstel over *Cats*, den lang miskende, maar nu weer gerehabiliteerde; over „den gereformeerden *volks*dichter bij uitnemendheid, die wist op muziek te zetten de woorden zonder lied — om een bekend zeggen te varieeren — die de Calvinistische schare zich tóch als een hymne bewust was"; — brengt u op de hoogte van al wat in den jongsten tijd over dezen dichter is geschreven; zal veel wat in sommige beschouwingen over hem verkeerd en verouderd is kunnen wijzigen en vermag in de lezing zijner werken weer lust te doen krijgen.

En eenzelfde beheersching van zijn stof toont POSTMUS ook in zijn studie over CHRISTIAAN HUYGENS, al merkt ge ook, dat deze calvinistische dichter hem minder sympathiek is dan de *volks*dichter Cats.

En eindelijk het opstel over *Bilderdijk*. Het is maar: *Eene inleiding*, want het eindigt bij *Bilderdijk*'s in ballingschap gaan. Maar dit fragment van de biographie is met zooveel zorg en liefde bewerkt, dat gij met *Postmus* haakt naar de vervulling van zijn wensch, dat het hem nog eens gegeven mag worden „te contrefeitenten voeten uit, den *unus vir*; den grooten eenzame, „le solitaire", dien we liefhebben met zoo groote liefde, omdat *ondanks alles* bij hem begint de herleving van land en volk" (p. 482).

De beoefenaar van de Nederlandsche letterkunde zal deze drie opstellen over Cats, Huygens en Bilderdijk niet dan zonder eigen schade ongelezen laten.

Ook buiten onzen kring vonden de *Calvinistische Vertoogen*, niettegenstaande POSTMUS, al is hij ook allerminst partijdig, op iedere bladzijde toont van welken geest hij is, hooge waardeering.

Natuurlijk is in onzen kring en om de superioriteit van het werk en om de congenialiteit van het beginsel de waardeering dubbel.

Vereenigingsleven.

LERWICK EN BALTASOUND.

II.

In aansluiting aan ons vorig artikel, laten we hier een en ander volgen van wat Ds. K. van der Wal, van Hillegom, in het verslag van zijn wedervaren vertelt.

Hij begaf zich den laatsten Woensdag van Meimaand over Vlissingen en Queensboro naar Londen, waar hij enkele dagen vertoefde, om des Zaterdags 1 Juni met de North Western naar Edinburgh te gaan, waar hij volgens afspraak zijn mede-arbeider, Ds. Datema, zou ontmoeten, hetwelk des Dinsdagsavonds geschiedde.

Zij brachten den nacht in Edinburg door, om den volgenden dag naar Aberdeen door te reisen, vanwaar zij, na nog één nacht toevens, Donderdag middag met de boot „St. Gilles" naar de Shetlandseilanden afvoeren. Als gewoonlijk was de boot stampvol met passagiers, die om verschillend redenen zich naar Lerwick begaven; verreweg de meesten omdat ze op de eene of andere manier bij de haringvisscherij betrokken waren.

De vaart naar Lerwick geschiedde aanvankelijk bij het prachtigste weer; maar een dikke nevel, die veroorzaakte dat men eenige meters van zich af niets zien kon, en dat de misthoorn voortdurend moest werken, maakte het laatste deel der reis, in een streek waar honderden booten kruisen, min behagelijk. Echter werd zonder ongemak Lerwick bereikt, waar de beide predikanten op hartelijke wijze ontvangen werden.

Alles ging tot daar toe voorspoedig. Maar 't gebeurt zoo dikwerf in het leven, dat wat zoo voorspoedig begint op teleurstelling uitloopt. Want het bleek weldra, dat de beide mannen een week te vroeg waren, daar niet voor het laatst der volgende week een deel der visschers vloot in de haven kon worden verwacht. Het spreekt vanzelf, dat zij den tijd, die verloopen moest, vóór hun eigenlijke werk kon beginnen, niet nutteloos lieten voorbijgaan, maar dien besteedden voor voorbereidende werkzaamheden, die o. a. bestonden in het afleggen van bezoeken bij allerlei autoriteiten.

Het is zeker wel de moeite waard, te vermelden, dat de beide predikanten overal met dezelfde vriendelijkheid en hartelijkheid werden ontvangen, en dat allen zeer veel belangstelling in hun werk toonden.

Dit laatste geldt zelfs van den Hollandschen consul en vice consul, die, zoo als de meeste hunner collega's op andere plaatsen, ook te Lerwick geen Hollander zijn. Ds. v. d. Wal vertelt daarvan:

„Vooral het bezoek bij Mr. Galloway — den vice consul — willen we nog in bijzondere herinnering brengen. Niet zoozeer omdat het zooveel vermeldenswaardigs heeft, als wel om het feit, dat ook hij uiterst beleefd en voorkomend was. Met veel belangstelling werd door hem naar onze reis geinformeerd, gevraagd naar de verschillende predikanten, die voor ons te Lerwick hadden gearbeid, en de Hollandsche consul die vroeger tamelijk koel en onverschillig zich uitliet over Holland, gaf nu als zijne begeerte te kennen, gaarne eens eene reis naar en door Holland te willen maken, al was het dan ook, bij gebrek aan tijd in den zomer, midden in den winter, om Holland, zooals hij het zich voorstelde, onder water, ijs en sneeuw te zien, en alle menschen op schaatsen of in eene arreslée. De consul was een en al vriendelijkheid. En niet alleen hij; moeder en dochter, tot zelfs de kleinkinderen toe, kwamen de Hollandsche dominé's verwelkomen, en moeilijk uit te maken was het, wie van hen de meeste vriendelijkheid ons bewees. Wijn werd gepresenteerd en toen wij daarvoor beleefd bedankten, moest dan toch de thee met de familie worden gebruikt met de gebruikelijke Engelsche cakes er bij. Menig woord werd daarbij over en weer gewisseld, en toen we langer dan we ons aanvankelijk hadden voorgesteld hadden vertoefd en de familie verlieten, werden we zeer dringend verzocht, spoedig haar met een nieuwe visite te vereeren."

Den eersten Zondag, dat de beide Hollandsche dominé's preekten, waren er nog slechts een paar schepen van de vloot in de baai, en de opkomst was dan ook — niettegenstaande de aankondiging in de *Shetland Times*, en de bekendmaking op in winkels en kantoorlokalen aangeplakte biljetten — des morgens zoo uiterst gering, dat het groote, ruime kerkgebouw, hetwelk beschikbaar was gesteld, ongebruikt werd gelaten, en er slechts een huiselijke dienst werd gehouden in de consistorie. Des avonds was het getal der opgekomenen iets grooter, zoodat de dienst in de kerk kon gehouden worden.

Evenwel, hoe gering de opkomst in die beide godsdienstoefeningen ook moge geweest zijn, ook daarvan zal toch wel gegolden hebben het woord van den Heere Jezus, dat waar twee of drie vergaderd zijn in Zijnen Naam, Hij in het midden van hen wil wezen.

De volgende drie Zondagen werd de opkomst gaandeweg beter, naarmate meer Hollandsche schepen de baai van Lerwick binnenkwamen, al bleven dan ook vele van de aanwezige visschers buiten de deuren van het kerkgebouw. Moeilijk zou aan te nemen zijn, dat allen lust zouden hebben op te komen, want de bemanning der vloot is natuurlijk steeds samengesteld uit personen van allerlei godsdienstige richting, en al zijn er onder de visschers ook vele geloovige kinderen Gods, toch zijn er ook velen, die voor de majesteit Gods niet buigen willen en in het hooren van het Woord Gods in den vreemde, al even weinig lust hebben als in het vaderland.

Vooral den laatsten Zondag was de opkomst zeer groot, zoodat de ruime kerk goed bezet was. Een prettige verrassing was het voor predikers en schare, dat de organist, die gewoonlijk den zang in de Engelsche diensten begeleidt, geheel ongevraagd, na afloop van hun eigen dienst, bleef doorspelen, totdat de dienstdoende predikant den kanzel bekiom. Naar aanleiding van deze welwillendheid van den organist, spraken de predikanten er later met hem over, hoe jammer het was, dat niet steeds de zang door orgelspel begeleid kon worden. De vriendelijke organist wist daar wel raad op. Hij beloofde namelijk, voortaan de Hollanders met zijn muzikaal talent te willen dienen, indien door dezen maar gezorgd werd voor de noodige musiek.

Van de „Albert Hall," het „Tehuis" voor de visschers, werd een dankbaar en veelvuldig gebruik gemaakt door velen, die elkaar wenschten te ontmoeten, brieven hadden te schrijven naar betrekkingen en kennissen, boeken en couranten wilden lezen enz. Voor de noodige lectuur en voor de consumptie-artikelen was door de vrienden in Holland rijkelijk gezorgd.

Belangstelling en waardeering voor den arbeid onder onze Hollandsche visschers, ontbrak — zoo als reeds gezegd — ook van den kant der Lerwickers niet. De Engelsche predikanten Wilcock, Campbell, Marshall en Maclachlan, vereerden zoo nu en dan de Hall met een bezoek, evenals de heer Goudie, burgemeester van Lerwick, en anderen, en toonden veel belangstelling in het werk. Mevrouw Wilcock was zelf zoo vriendelijk, te zorgen, dat een bouquet geurige bloemen maar zelden in de Hall ontbrak.

Wat het gedrag der visschers betreft, zoo was er, naar Ds. v. d. Wal meedeelt, weinig te klagen.

„Dat er natuurlijk altijd enkelen zijn, die het bederven, dat spreekt van zelf Hoe zou het ook anders kunnen worden verwacht bij eene vloot, die uit zoo heterogene bestanddeelen is samengesteld. Maar, globaal genomen, dan kunnen we zeggen, dat onze mannen zich zeer correct hebben gedragen, al is het waar, dat een enkele maal de vroolijkheid in luidruchtigheid dreigde te ontaarden, zooals b.v. op Zaterdagavond, 22 Juni, toen een reusachtige vloot, bestaande, uit Hollandsche, Duitsche en Schotsche vaartuigen, als zwermen bijen in de baai was neergestreken, terwijl een Hollandsche en een Duitsche oorlogsbodem met honderden „janmaats" aan boord, het groot getal nog kwamen versterken. Ook toen zelfs kon de politie gemakkelijk de orde handhaven en van incidenten hoorden of lazen wij niets. Wat ons te beurt gevallen is, is, blijkens de verslagen, nog geen enkel jaar gebeurd; voor smokkelen van sigaren en tabak of voor eenige andere zaak verschenen we geen enkele maal op het Custome-house; met den rechter hadden we niets te doen, en van ergerlijk wangedrag, vernamen we niets. Slechts in een paar gevallen van desertie werd onze hulp door de politie ingeroepen."

Officieele Berichten.

Particuliere Synode van Noord-Holland.

De vergadering der Particuliere Synode van Noord Holland zal D.V. gehouden worden op Woensdag 24 Juni e.k. te Haarlem, Kerk Ged. O. gracht, aanvang voormiddag 9½ uur.

Punten voor het agendum en opgaven van de namen der deputaten worden ingewacht vóór 2 Juni aan het adres van den eerstondergeteekende.

Namens de raden der roepende Kerk van Haarlem:

R. MULDER.
W. RINGNALDA.
D. TIBBEN.

Haarlem, 7 April 1908.

Particuliere Synode van Zuid-Holland (Zuidelijk gedeelte)

Volgens besluit der laatstgehouden Particuliere Synode wordt aan de classes verzocht, een voordracht in te zenden voor te benoemen deputaten met hunne secundi voor art. XI en XIII, voor art. XLIX en voor de Zending.

Namens den Kerkeraad der Geref. Kerk van Gorinchem:

C. LINDEBOOM, *praeses.*
J. H. VAN NEEDE, *scriba.*

Classis Gorinchem.

De vergadering der classis Gorinchem zal D.V. gehouden worden Donderdag 7 Mei a.s. Punten voor het agendum s.v.p. 14 dagen te voren in te zenden.

Namens den Kerkeraad der Geref. Kerk van Gorinchem:

C. LINDEBOOM, *praeses.*
J. H. VAN NEEDE, *scriba.*

Particuliere Synode van de Geref. Kerken van Drente.

De Particuliere Synode van de Geref. Kerken van Drente zal D.V. gehouden worden op Woensdag 10 Juni 1908 te Hoogeveen, aanvangende 's morgens om 9 uur in de Geref. Kerk. Punten voor 't agendum enz. in te zenden aan 't adres van den eersten ondergeteekende.

Namens de roepende Kerk van Hoogeveen:

Ds. T. OEGEMA, *h. t. praeses.*
J. EIKELBOOM, *scriba.*

Kort verslag van de vergadering der Classis Almkerk, gehouden te Nieuwendijk, 19 Maart 1908.

1. Ds. A. Both, praeses der roepende kerk, opent de vergadering. Hij laat zingen Ps. 65: 2; leest Joh. 13: 1—18 en gaat voor in gebed.

2. De credentiebrieven worden onderzocht en in orde bevonden. Hieruit blijkt, dat Ds. de Jonge voor het eerst ter vergadering is. Hij wordt door Ds. Both welkom geheeten en teekent de acte van verbintenis. Ook Ds. Rispens teekent die.

3. In het Moderamen namen volgens toerbeurt zitting: Ds. Both, praeses; Ds. Aalders, assessor; en Ds. Goedbloed, die tot scriba wordt aangewezen.

4. De Notulen der vorige vergadering worden gelezen en onveranderd vastgesteld.

5. De voorstellen in zake Art. 13 K.O. worden, uit oorzaken van formeelen aard, van het Agendum afgevoerd.

6. Gerapporteerd wordt over het suppletiefonds voor behoeftige kranksinnigen; over de attesten van Ds. de Jonge; en over den Evangelisatiearbeid in Noord-Brabant en Limburg.

Naar aanleiding van dit laatste rapport wordt den afgevaardigden opgedragen, in hunne kerken te arbeiden om meer particuliere bijdragen voor dit werk te verkrijgen.

7. Het onderzoek naar Art. 41 K. O. vindt plaats en loopt bevredigend af. Aan een der kerken wordt in eene tuchtzaak advies gegeven.

8. De inning der collecten voor den Evangelisatiearbeid en voor de Theol. Fac. der V. U. geschiedt; en bepaald wordt; dat in het volgend kwartaal zal gecollecteerd worden voor de Theol. School te Kampen en voor de Zending onder Heidenen en Mohamedanen.

9. De concept-regeling voor het verband tusschen de Gereformeerde kerken en de Theol. Fac. der Vrije Universiteit wordt besproken, en besloten, na wijziging van Art. 15, die door te zenden naar de Particuliere Synode.

Ook wordt besloten aan de Particuliere Synode voor te stellen, dat zij aandringe op wijziging van de werkzaamheden op de Generale Synode in den geest van het voorstel der Classis Zwolle.

10. De kerk te Almkerk en die te Nieuwendijk worden weer aangewezen tot het approbeeren van attesten van komende en vertrekkende bedienaren des Woords.

11. Tot afgevaardigden naar de Particuliere Synode worden benoemd de Predikanten: D. D. Bosch, Goedbloed en Osinga primi; en tot secundi: D.D. Rispens, Aalders en Both, de Ouderlingen: brs. Hakkers, de Leeuw en Oost primi en tot secundi: brs. Walraven van Oord en van den Berg.

Voor den Evangelisatiearbeid zullen aan de Particuliere Synode worden voorgedragen de predikanten: Bosch en Goedbloed en ouderling: de Leeuw.

12. De vacaturebeurten worden geregeld en bepaald, dat, Waardhuizen zal worden gediend: 26 April door Ds. Goedbloed; 24 Mei door Ds. de Jonge; 21 Juni door Ds. Osinga; en Giessen: 22 Maart door Ds. Osinga; 12 April door Ds. Rispens; 3 Mei door Ds. Aalders; 24 Mei door Ds. Bosch; 14 Juni door Ds. Both.

13. De volgende vergadering zal uitgeschreven worden door de kerk te Dussen tegen 18 Juni 's morgens 9 uur te Alm kerk.

14. Toepassing van Art. 43 K.O. wordt niet noodig gekeurd.

15. De vergadering wordt na rondvraag en dankgebed door Ds. Aalders, door den Praeses gesloten.

Op last der Classis
J. A. GOEDBLOED, *Scriba.*

Buitenland

Duitschland. Luthervereering afgekeurd.

In no. 4 van het *Evangeliches Gemeindeblatt für Rheinland und Westfalen* stond het volgende vers:

»Martin Luther, tritt im Glorienscheine
Heut zu deiner feiernden Gemeine.
Tritt hinein in unser Weltgezeter,
Junker Jörg, fromm-starker Lindwurmtöter,
Dass aufs neue wir den Atem halten,
Lauschend deines Kampfes Sturmgewalten.
Dönnernd dröhnt wie aus geheimnisvollen
Fernen deiner Hammerschläge Grollen;
Noch grüsst uns ein Leuchten jener Flammen,
Die die Bulle samt dem Papst verdammen;
Und wir sehen noch die Wolken schweben,
Draus dein Blitz den Kaiser liess erbeben.
Also blitze, was uns will zersplittern,
In den Grund mit deines Worts Gewittern.
Wie du damals hobest, was zertreten,
Stärke uns im Wachen, Glauben, Beten;
Wie du damals scheuchtest die Dämonen,
Soll'n in Hütten wie an Fürstenthronen
All die Geister, die das Dunkel lieben,
Wieder vor der Wahrheit Licht zerstieben.
Sammle, was zerfahren und zerrissen,
Jag' den Michel auf vom Schlummerkissen.
Luther du tust not auf unsrer Erden,
Dass die Deutschen wieder Manner werden,
Die in Händen Kampfesschwerter schwingen,
Deren Herzen Kinderweisen klingen.
Dass uns unter stumpfem Tagesmühen
Deutsch die Seelen, fromm die Herzen glühen,
Komm vom Himmel hoch, du feste Burg,
Rette, schirme, stärke, hilf uns durch!« (1)

(1) Maarten Luther, kom met den glans van glorie
Heden tot uwe feestvierende gemeente.
Meng u in ons in wee roepen over de wereld
Jonker George, vroom-sterke dooder van den draak,
Opdat wij op nieuw adem krijgen,
Als wij luisteren naar uw stormachtig oproepen ten strijden:
Donderend dreunen als uit de geheimzinnige
Verte uwe geweldige hamerslagen;
Daarbij groet ons een licht uit die vlammen,
Die den bul tegelijk met den paus verdoemen;
En wij zien nog de wolken zweven,
Waarnit uw bliksem den Keizer deed beven.
Werp alzoo, datgene wat ons wil versplinteren
In den grond met den bliksem van uw woord,
Gelijk gij toen omhoog hieft wat vertreden was
Sterk ons in het waken, gelooven, bidden
Gelijk gij toen de duivelen verjoegt
Of zij in hutten of op vorstentronen waren.
Al de geesten, die de duisternis liefhebben,
Worden weder door het licht der waarheid beschenen.
Vergader wat ter neder geworpen en verscheurd is
Jaag Michel van zijn slaapkussen.
Luther, wij hebben u op onze aard noodig
Opdat de Duitschers weder mannen worden,
Die het strijdzwaard met hun handen zwaaien,
Wier harten kinderlijke wijzen laten hooren.
Dat ons bij onzen verstompenden dagelijkschen strijd
De zielen voor Duitschland en de harten voor de vroomheid gloeien,
Kom van den hoogen hemel, gij vaste burgt,
Red, bescherm, sterk, help ons er door.

Een van de lezers der *Reformirte Kirchenzeitung* dichtte hierop het volgende vers:

»Was rufet ihr den Luther an?
Der Luther euch nicht helfen kann.
Rief an in Nöten seinen Herrn,
Das hätt' er von euch selber gern.
Was sind mir das für neue Sachen?
Ihr wollt aus mir einen Heil'gen machen!
Wollt stark ihr sein im Glauben und Beten,
So ist euch Gottes Geist von nöten.
Bin selber keine feste Burg,
Doch sang ich einst die Welt hindurch
Dem Bibelfeind zum Trotz und Spott:
»Ein feste Burg ist unser Gottle
Vom Himmel komm' ich nicht wieder herunter,
Hab dort zu schauen gar grosse Wunder.
Bin lange genug bei euch gesessen
Und habt doch meiner Lehr vergessen.
Ja, wenn ich den Papst gedonnert an,
Dann hiess ich fürwahr ein grosser Mann;
Doch hab ich noch gar wenig gehört,
Das jemand gefragt, wie man Christum ehrt.
Ein Jeder in Gottes Wort studier,
Dann bringt ihr's weiter noch als wir.
Und kommt dann der Bibelzerstörer Rott',
So helft euch selber, so hilft auch Gott.
Der Luther war nur ein armer Knecht,
Geht hin, dient seinem Meister recht!« (2).

(2) Wat roept gij Luther aan?
Luther kan u niet helpen,
Hij riep in zijn nood tot zijnen Heer,
Dat zou hij ook gaarne van u hebben.
Wat zijn dat voor nieuwe zaken?
Gij wilt van mij een heilige maken!
Als gij sterk wilt zijn in geloof en gebed,
Dan hebt gij Gods geest noodig.
Ik ben zelf geen vaste burg,
Maar ik zong eens de wereld door,
Ten spijt en tot spot van den vijand des Bijbels:
»Een vaste burg is onze God!«
Ik kom niet weder uit den hemel
Ik heb daar zeer groote wonderen te zien,
Ik ben lang genoeg bij u geweest
En toch hebt gij mijn leer vergeten!
Ja, wanneer ik tegen den paus gedonderd heb,
Dan heet ik voorwaar een groot man.
Maar toch heb ik maar weinig gehoord,
Dat iemand vraagt, hoe men Christus eert.
Laat ieder in Gods woord studeeren,
Dan brengt gij het nog verder dan wij
En komt dan het rot van Bijbelbestrijders,
Dan helpt gij u zelf en dan helpt u ook God.
Luther was maar een arme knecht,
Gaat heen, dient zijn Meester recht!

Beide verzen zijn merkwaardig. In vele Evangelische kringen eert men Luther als den man die de heerschappij van den paus verbrak, als een man die den echten Duitschen geest bezat; maar van Luther als prediker der gerechtigheid alleen door het geloof en als belijder van de souvereiniteit Gods, wil men niets weten. In Gereformeerde kringen protesteert men dan ook terecht tegen een Luther-vereering, die zoo ver gaat, dat men Luthers beeld in de kerkgebouwen brengt, terwijl men zijn verkondiging van Gods vrije genade in Christus als Calvinisme verwerpt. De Calvinisten moeten vele Lutherschen leeren hoe zij Luther hebben te waardeeren. Dit blijkt uit het tweede vers.

Gemengd Nieuws.

Onlangs werd in Madrid een nieuw seminarium door den bisschop dier stad ingewijd. In zijn inwijdingsrede legde de bisschop er den nadruk op, dat in deze nieuwe opleidingsschool voor priesters een leerstoel voor den Bijbelstudie gesticht werd; tot hiertoe de eenige in Spanje. De Roomsche Kerk van Spanje, zeide de bisschop, heeft tot hiertoe de studie van den Bijbel al te zeer verwaarloosd. Het seminarium zal zich beijveren deze leemte aan te vullen, door aan de bijbelstudie op het leerplan een ereplaats te geven. De agent van het Bijbelgenootschap ziet in dit feit een indirect gevolg van den arbeid van genoemd genootschap, hoewel deze sedert een 40 jaren in Spanje bestreden en vervolgd is.

Tolstoi van den ban ontheven! De *Eglise Nationale*, een kerkelijk blaadje, dat in Zwitserland verschijnt, bericht van uit St.-Petersburg, dat de leden der Heilige Synode ondersoeken, of de excommunicatie, die eenige jaren geleden over den bekenden schrijver graaf Tolstoi uitgesproken is, niet weder behoort, opgeheven te worden. Ons dunkt, dat als dit geschiedt, de Heilige Synode der Grieksche staatskerk wel als roodanig abdiceeren kan. Er is immers niet gebleken, dat de Russische graaf van de doling zijns wegs bekeerd is.

Het gebed in de volksvertegenwoordiging van Noord Amerika. Het is bekend dat elke vergadering van het Huis van vertegenwoordigers te Washington met gebed begonnen wordt. Op een gegeven teeken staan al de leden der volksvertegenwoordiging met ontbloot hoofd op. De kapelaan spreekt dan een kort gebed uit. Zoo spoedig als het »Amen" gehoord is, zet men de afgebroken gesprekken weder voort of andere volksvertegenwoordigers treden binnen. Op 30 Jan. l.l. sprak de kapelaan het volgende gebed uit: »Goede God, bevrijd ons, wij smeeken het u, van den jingo, den demagoog, den dweper en van alle ongewenschte burgers, en geeft ons daarvoor den patriot, den staatsman, den vrijzinnigen, grootmoedigen, mannelijken man, opdat uw wil geschiede op aarde gelijk in den hemel, om Christus wil! Amen." Hierop volgt een luid gelach en een klappen in de handen. De bladen hebben te recht hierin een ontwijding van het gebed gezien. Doch vele Amerikanen vinden hierin niets aanstootelijks. De goede gewoonte, om onder het gebed de handen te vouwen, als zinnebeeld dat men zich gebonden aan den Heere overgeeft, en de oogen te sluiten om niet afgeleid te worden, wordt in menige kerk en in vele huizen niet meer gevolgd.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

DE KLOKKETOREN.

V.

IN HET VUUR.

„Maar jongen, zie je dan niet wat er gebeurt!" riep mijn oom eenigszins driftig uit. „Heeft mijnheer Schubert je dat dan niet uitgelegd?"

„Hij heeft van de Pruisen gesproken," stamelde ik wat verlegen.

„Nu juist, je begrijpt dan dat de Pruisen op komst zijn, of liever ze zijn er al, gelijk je ziet. We zitten hier nagenoeg in een belegerde stad. Ik heb tante dan ook naar buiten gezonden, nu de stad aan de eene zijde nog vrij is. Het is beter dat zij veilig buiten is zoo lang het beleg duurt. We zullen het met ons tweeën moeten stellen, zoo goed als het gaan wil."

Ik keek niet vriendelijk. De vacantie zou wel minder prettig zijn, als mijn goede tante er niet was.

„En zie je," ging hij voort, „als de krijgswet geldt, zooals nu, worden de scholen gesloten, en staat er veel stil; als de kanonnen spreken, moeten zelfs mijn arme klokken zwijgen. Van nu af mag ik ze niet meer luiden, tot dat het beleg zal zijn opgebroken."

„Maar waarom mag dat dan niet, oom?"

„Dat kan ik je ook niet zeggen, mijn jongen. Ik weet alleen dat de burgemeester mij die nare lastgeving heeft gezonden. Ik moet gehoorzamen."

„Maar oom," zei ik vrij onbezonnen, na een oogenblik, „dan hebt u nu vrije tijd, net als wij schooljongens, en kunt u eens uw gemak er van nemen. U behoeft nu niet als anders, zoo dikwijls op te staan uit uw bed, als het uw beurt is de wacht te houden. We kunnen misschien wel gaan wandelen, en zien wat er op straat gebeurt."

Mijn oom keek me weer aan. Hij was nu niet ontstemd meer, maar scheen zich te verbazen over mijn onwetendheid. Juist wilde hij, naar het scheen, mij de zaken wat duidelijker maken, toen plotseling een geweldige slag weerklonk, en de vensterruiten aan de achterzijde der kamer zoo rinkinkten, alsof ze allen braken.

Geheel ontsteld, konden we eerst geen van beiden een woord uitbrengen. We liepen naar een venster. Nu zagen we hoe aan de zijde der Waterpoort, de groote kanonnen die daar stonden vuurstralen uitwierpen, en de kruitdamp opging. Op een grooten afstand van daar, rechts naar het dorp Rachnitz, sloegen gelijk we bespeurden, de kogels in den grond, en als dat plaats vond, vlogen stof en aarde hoog op.

„Waarom schieten ze juist op die plek?" vroeg ik mijn oom.

„Wel jongen, de Pruisen werpen daar een batterij op. Je ziet de schanskorven. De Heere God moge onze stad en onzen klokketoren bewaren! O die ongelukkige twist om Silezie. Wat hebben wij Saksers daar nu mee te maken!"

Ik was nog te veel een kind en te onbezorgd, om recht in de bekommernis van mijn oom te kunnen deelen. 'k Had ook geen recht begrip van alles. Er was zoo veel te zien, dat mijn aandacht er geheel door werd in beslag genomen. Ik herinner mij alles nog alsof het gisteren gebeurd was. En ik had een prachtige standplaats, hoog genoeg en toch niet te hoog, om alles te overzien.

Op de Oude Markt lagen de Oostenrijksche of keizerlijke troepen gekampeerd voor de huizen; door de straten liepen trommelslagers en roffelden er geducht op los. Overal zag men troepen krijgslieden heen en weer trekken. Op de breede